

SENZILLAMENT JUAN. EL MATEIX PATRÓ QUE AMB BERTA
GIRA YASUNITZEM EL MÓN. DE L'ECOTOPIA A LA REALITAT
DONA'M CINE CULMINA AMB ÈXIT LA SEVA VI EDICIÓ
LA SANACIÓ COM A ESTRATÈGIA PER A L'ABORDATGE DE LA
VIOLÈNCIA A LA VIDA DE LES DONES

SUMARI

3 Senzillament Juan.
El mateix patró que amb Berta

6 Gira Yasunitzem el món.
De l'ecotopia a la realitat

10 Mujeres de Frente, Ecuador

13 Dona'm Cine culmina amb èxit la seva VI Edició

15 La sanació com a estratègia per a l'abordatge
de la violència a la vida de les dones

18 L'internacionalisme com eix d'una solidaritat
sud-nord global amb el MST del Brasil

20 Exposició Migració i desplaçament
de les persones per causes ambientals

23 Ressenya trobada "Ens plantem"

*Així va la vida, i així
s'ha de fer cròniques de
sang que es vessen per
un amor més gran que
salvar-se un mateix*

*La sanació afavoreix
l'enfortiment personal,
familiar i comunitari,
dels lideratges, de les
organitzacions de
les dones en fer
propostes més sanes
i assertives, per a la
cerca de la plenitud
de vida*

*A través de les accions
de formació, debat,
denúncia i reivindicació
desenvolupades,
hem aconseguit des
d'allò col·lectiu ampliar
i enfortir el moviment
per la Sobirania
Alimentària*

EDITA
Entrepobles · Associació declarada
d'utilitat pública UP-78093-SD
DISSENY I MAQUETACIÓ
Esteva&Estêvão

DEPÒSIT LEGAL
B-21094-89
Entrepobles no s'identifica
necessàriament amb les opinions
expressades en aquest butlletí

FOTO DE COBERTA
Juan López · Fundació San Alonso

**AJUDA'NS A INCORPORAR A ENTREPOBLES NOVES SÒCIES I SOCIS
ASSOCIA'T I COL-LABORA ACTIVAMENT** Butlletí de subscripció en la contraportada

Necessitem el teu suport per créixer i seguir garantint la nostra acció solidària
amb **AUTONOMIA i INDEPENDÈNCIA**

Senzillament Juan

El mateix patró que amb Berta

Ismael Moreno Sj

A Juan el van assassinar. El seu assassinat, mil·limètricament planificat, va ocórrer després de les vuit de la nit del dia 14 de setembre de 2024, quan Juan havia sortit de l'ermita de la seva colònia Fabio Ochoa, una comunitat creada arran d'una ocupació de terres a mitjans de la darrera dècada del segle passat, promoguda per famílies camperoles i pobladores sense cap parcel·la, totes elles animades per la fe i el seu vincle amb l'Església Catòlica.

El van assassinar com l'explosió final d'un prolongat procés. No va ser un assassinat d'una vegada. Quan a les vuit de la nit del 14 de setembre de 2024 el sicari va prémer el gallet per perforar el cos del Juan, es va culminar un assassinat que s'havia anat construint. La similitud amb Berta és esborronadora.

Primer i durant molt de temps, la gent de poder va ignorar al Juan. Fins i tot la seva baixa estatura i el seu aspecte indígena el feien ser de les persones que, per al món amb l'estereotip de la gent alta, blanca, de cabell llis, però no

indi, amb aspecte acadèmic universitari, que és propi d'una societat racista com la hondurenya, Juan passava desapercbut. Els mitjans de comunicació, a això que anomenen la matriu mediàtica, el van ignorar. El seu assassinat va obrir els ulls i les oïdes. Fins aleshores no es van adonar. no només que existia, sinó que tenia un reconeixement descomunal a les comunitats i a l'Església de base, fins a ser reconegut com assistent de bisbes. Tant és així que en el missatge de l'Angelus del diumenge 22 de setembre, el Papa Francesc li va dedicar gairebé un minut. Per a la societat definidora del

racisme a Honduras, Juan va néixer amb el seu assassinat. I sobretot per als mitjans d'abast nacional. Amb tot el que va fer Juan com una formiga o com una aranya teixidora de somnis populars, cap mitjà nacional el va entrevistar pel poder que tenia.

Segon, la paraula de Juan va incomodar els poders de la zona de l'Aguán, particularment del municipi de Tocoa. Per això van buscar neutralitzar-lo. Es compten per desenes les vegades que el van voler cooptar, subornar o comprar. Des d'ofertes de diners a dojo, fins a passar per negociacions tèrboles entre els polítics. Juan va resultar ser incòmode encara més per no tenir preu, per ser insubornable.

Tercer, com no el van poder deixar en l'anonimat i no el van poder neutralitzar amb suborns, el van estigmatitzar al màxim, el van acusar fins i tot d'assassí, de ser responsable de la inestabilitat a la zona, de promoure revoltes i activitats violentes. Juan el violent, així va ser estigmatitzat. Justament a qui mai se li va sentir un insult, i menys se li va conèixer una arma. L'estigmatització crea adjectius, ambients, i s'ha generalitzat una narrativa de manera que la gent que veia passar al Juan o el veia en una reunió, immediatament pensava que estava planejant actes violents.

Quart, Juan, a més, va ser criminalitzat. El van acusar de piròman, de ser membre d'organitzacions il·lícites o terroristes i fins i tot el van acusar d'assassinat. Va estar empresonat, va haver de refugiar-se per escapar de l'ordre d'arrest que es va estendre en la seva contra, i per les amenaces de mort que va rebre constantment durant almenys els darrers sis anys.

Cinquè, i finalment li van llevar la vida, com a culminació del procés de traïdoria, premeditació i avantatge. El van matar perquè ja no el suportaven, volien treure'l del mig, ja

no era suficient la presó, no n'hi havia prou amb les amenaces ni les estigmatitzacions. I van premeditar fredament el crim. Sabien que el Juan podia faltar a qualsevol reunió o cerimònia. Però mai a la celebració de la Paraula de Déu de la seva colònia Fabio Ochoa. Això ho sabien de sobres. El lloc simbòlic de la no violència, l'ermita catòlica, va ser escollit pels qui van planejar el crim per executar-lo, és a dir, el lloc no violent es va convertir en el símbol de la violència, i els violents van assassinar a al Juan, el no violent, en el lloc on predicava la pau, la justícia i la solidaritat.

TOCAR ELS NERVIS FONAMENTALS D'UN EMPORI

Es podria haver evitat, potser es va retardar, però el Juan i els seus van tocar nervis fonamentals de les inversions i interessos dels autèntics propietaris de l'economia i de les decisions fonamentals del país. Al Parc Nacional Montaña Botaderos, Carlos Escaleras, àrea legalment protegida, es van posar en marxa, amb ple aval i col·ludides amb l'Estat, les inversions mineres a través d'Inversiones Los Pinares. Però alhora, Inversiones Ecotek, amb la construcció d'una pelleteria per processar l'òxid de ferro extret de la mina juntament amb la instal·lació d'una poderosa planta termoelectrica per cobrir les demandes energètiques, tant de l'explotació minera com de la pelleteria. Tot això en connexió amb la indústria aeroportuària, primordialment Palmerola, però amb incidència en els altres aeroports del país, una planta d'energia amb seu a Planes, sempre a l'Aguán. A tot això, s'afegeix la poderosa indústria de teulades i tot el relacionat amb construccions sota el nom d'Alutech.

Un empori muntat i consolidat al llarg de només dues dècades, i dins del qual és un secret a veus que va introduir

la seva mà com a soci Juan Orlando Hernández i diversos del seu cercle de confiança, així com polítics i diversos noms prominents de les cúpules polítiques.

En només tres anys, el nucli del parc nacional Montaña Botaderos, on neixen els rius Guapinol, San Pedro, Cuaca i Tocoa, es va convertir en una zona desertificada, sense arbres i deixant com a conseqüència la pràctica sequedat de les conques dels rius.

La instal·lació de la indústria minera ha portat violència i desplaçaments, divisió severa entre el veïnat, desplaçament de desenes de famílies, empresonament de membres del Comitè Municipal i l'assassinat de tres membres actius en la defensa del medi ambient.

Juan i la seva gent es van enfrontar a aquests poders.

“GUAPINOL, GUAPINOL, ESTEM AMB TU”

El nom de Guapinol es va fer universal. Abans de 2018, a l'exterior, si vostè parlava d'Hondures, i els estrangers que aconseguïen ubicar en el mapamundi el territori, immediatament pensaven en les ruïnes de Copán o en Roatán, o potser pensaven en la capital amb el seu estrany nom de Tegucigalpa. Després de les mobilitzacions nacionals i internacionals en demanda de la llibertat dels presos polítics, es pensava en Honduras i immediatament s'associava a Guapinol, amb la seva entusiasta consigna “Guapinol, Guapinol, estem amb tu”. Així ho va escoltar cridar a la Julita, la filla menor, quan Juan i els seus estaven empresonats.

La pressió nacional i internacional, més la perícia de l'equip d'advocats, va aconseguir alliberar de la presó a Juan López i els seus després d'haver passat dues setmanes sota custòdia. Però vuit companys més d'aquesta mateixa lluita en defensa del riu Guapinol i en plena oposició a les activitats extractives de l'empresa Pinares, van ser capturats. Van romandre privats de llibertat des del 31 d'agost de 2019 fins al 24 de febrer de 2022. I empresonats haurien seguit indefinidament —ja que aquesta era la decisió dels propietaris de l'empresa Pinares i Ecotek, d'on sorgien les ordres a fiscals i jutges de la zona, ordres normalment mediades per “aquesta sensació de tendresa que produeix el diner”, que diu el poeta de Yora, Roberto Sosa—, si no hagués estat per la pressió liderada pel Comitè Municipal en Defensa dels Béns Comuns i Públics de Tocoa, la solidaritat nacional i la solidaritat internacional, juntament amb un equip d'advocats solidaris amb capacitats extraordinàries tant en el camp professional com en el seu compromís ètic i social.

L'ESTAT COL·LUDIT I EN PLE CONTUBERNI

L'Estat sempre va estar present a l'Aguán mentre perseguïen i criminalitzaven a Juan López i als membres del Comitè Municipal. Va estar activament present a favor de l'empresa

Inversions Los Pinares i Ecotek i en contuberni directe amb l'alcalde Adán Fúnez.

En l'administració de Juan Orlando en ple contuberni, col·ludit i com a soci empresarial. Sempre van estar presents els polítics i funcionaris de gran calibre, com és el cas de la Secretaria de governació que no va moure ni un dit per procedir d'ofici davant les denúncies del comportament de l'alcalde de Tocoa. I sempre van estar presents els militars. I a la vegada, l'Estat estava activament present en contra de Juan López i els seus. Els defensores dels rius Guapinol, San Pedro, Cuaca i Tocoa estaven sota atac directe, perseguïdes i criminalitzades per la fiscalia i el poder judicial. I durant l'administració de LIBRE, l'Estat estava activament present, però intentant passar desapercebut. Igual que en el temps de Juan Orlando Hernández, però amb aparent discreció, és a dir, hipòcritament.

JUAN, PARADIGMA D'UN NOU LIDERATGE

Jo vaig sortir de Tocoa al gener de 1997, i no vaig tornar a trobar-me amb el Juan fins a principis de segle, quan ja era un pedagog, vivia a la colònia Fabio Ochoa, treballava en la pastoral de la parròquia San Isidro Labrador de Tocoa i va tenir tots els anys del present segle per sobresortir fins a convertir-se en model d'un nou lideratge que ha sabut unir exemplarment la fe amb la justícia, la lluita social amb la lluita política, la defensa dels drets humans amb la lluita per cuidar els drets de la casa comuna. I ho va fer amb la seva

Així va la vida, i així s'ha de fer cròniques de sang que es vessen per un amor més gran que salvar-se un mateix

vida, el seu treball diari, la seva proximitat amb la seva esposa i les seves dues filles, amb el seu testimoni de vida com a laic compromès, amb la seva paraula dita amb senzillesa i claredat, amb la seva paraula escrita, des del caminar des de baix, com un autèntic intel·lectual que mai es va separar del seu origen.

Així va la vida, i així s'ha de fer cròniques de sang que es vessen per un amor més gran que salvar-se un mateix. Aquell amor pel qual van assassinar a Juan López. Aquell amor pel qual va voler donar la seva vida perquè nosaltres visquem seguint les seves generoses empremtes tenyides de sang innocent. 📢

Article complet
en la web de
Radio Progreso:

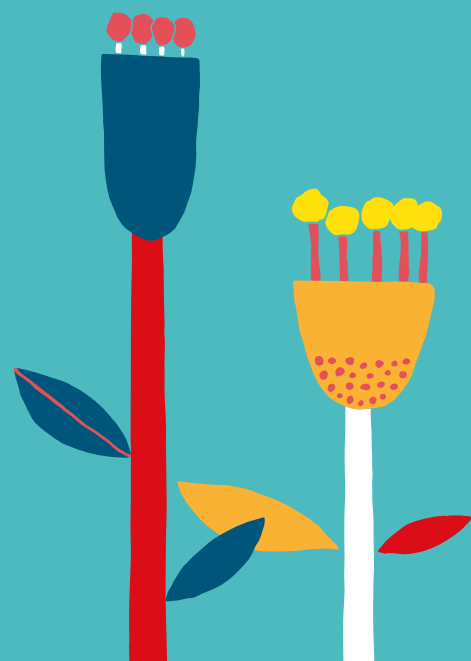
Il Gira Yasunitzem el Món

de l'ecotopia a la realitat

Olga Abad · *Entrepueblos Madrid*

"Yasunitzem el món" són les tres paraules que han ressonat durant els 10 dies en què Ene, Dayuma i Mencay, lideresses de la nacionalitat waorani de l'Equador, i Manai, activista equatoriana pel Yasuní, han visitat diverses ciutats d'Europa alçant la seva veu per la defensa del seu territori, per la defensa de la vida. Perquè "sense territori no hi ha vida".

Yasunitzem el món” són les tres paraules que han ressonat durant els 10 dies en què Ene, Dayuma i Mencay, lideresses de la nacionalitat waorani de l'Equador, i Manai, activista equatoriana pel Yasuní, han visitat diverses ciutats d'Europa alçant la seva veu per la defensa del seu territori, per la defensa de la vida. Perquè “sense territori no hi ha vida”. “Yasunitzem el món” evoca una crida global per adoptar mesures de protecció d'àrees fràgils arreu del planeta, per promoure un model que prioritzi la biodiversitat, la natura, la vida i el respecte als pobles indígenes que l'habiten i la protegeixen, per crear un moviment d'activació social internacional per la defensa d'àrees naturals, dels drets de la natura, reduint la dependència dels combustibles fòssils. Tal com diu Manai, “hem aconseguit aturar una activitat petroliera activa al Parc Yasuní, però, com es pot aplicar en altres territoris?, perquè necessitem fer alguna cosa al món per frenar les conseqüències del canvi climàtic”.

La gira **“Yasunitzem el món: De l'ecotopia a la realitat”** s'ha dut a terme un any després de la victòria històrica del “Si” en la Consulta Nacional sobre el Yasuní a l'Equador. El resultat d'aquesta consulta, realitzada el 20 d'agost de 2023, va representar un important assoliment per a la democràcia i la voluntat popular, que es va imposar davant dels interessos de la poderosa indústria petroliera, prioritant la defensa dels drets humans i la protecció del medi ambient.

El termini d'implementació del resultat d'aquest referèndum era d'un any, i al complir-se aquest període, des de l'Associació Entrepobles hem volgut que les veus de **quatre activistes equatorianes implicades en el procés del Yasuní** siguin escoltades a l'Estat Espanyol i a Europa. La seva principal reivindicació és que s'acompleixi el mandat popular i que es desmantellin les infraestructures petroleres, en temps i forma adequades i amb el protagonisme del poble waorani i de les organitzacions socials que han lluitat durant més de 11 anys, i que fins ara han quedat fora del Comitè d'Execució de la Voluntat Popular - CEVP Yasuní ITT (creat pel govern i només format per ministres i Petroecuador). “El nostre territori no és territori de conquesta, però tampoc d'explotació”.

Durant la gira per l'Estat Espanyol i Europa (Ginebra, A Coruña, Madrid, Barcelona, València, Berlín), les quatre activistes directament implicades en el procés del Yasuní han mantingut reunions i espais de col·laboració amb entitats socials i organitzacions europees, institucions i representants polítics per dissenyar un escenari post-extractivista, tant a nivell social com econòmic, que permeti avançar cap a un món sense combustibles fòssils.

Ene Nenquimo, lideressa indígena de la comunitat waorani de Gomataon, defensora del territori ancestral, Vicepresidenta de la Nacionalitat Waorani de l'Equador - NAWE, pertanyent a la CONFENIAE i CONAIE, al llarg d'aquest recorregut ha llançat una crida contundent des del Territori Ancestral Wao, situat en el que avui es coneix com el Parc

Nacional Yasuní. “Per als wao, les fronteres que divideixen Pastaza, Napo i Orellana són línies alienes imposades per Occident, fragmentant un sol territori, una sola cultura, una sola llengua. Nosaltres aixequem la veu per les 4000 wao”. Ene afirma que, en reduir aquesta terra a la categoria de parc nacional, l'Estat ignora la història i espiritualitat dels wao, qui veuen en la unitat i l'harmonia la clau de la seva resistència. El nostre poble, explica, no compta amb advocats propis, però sí amb dones mediadores de pau, lideresses en les mobilitzacions que defensen el seu territori i lluiten contra els interessos econòmics que prioritzen l'explotació de recursos sobre la vida mateixa.

La declaració d'emergència en territori wao ressona com una crida urgent, una advertència davant l'impacte devastador de l'extracció petroliera en el seu medi ambient i cultura. “Van matar la mare jaguar i el pare jaguar”, denuncia Nenquimo, i això és un pas més en la destrucció de la seva “biblioteca”, de la seva memòria, de la seva selva, que alberga coneixements transmesos de generació en generació i formes de vida úniques. Allí també habiten els Pobles Indígenes en Aïllament Voluntari. Malgrat tot, Ene emfatitza la capacitat de resistència del seu poble, que gra a gra, comparteix el que queda del seu menjar, de la seva terra i cultura. Davant aquesta complexa situació, Ene insta el món a reconèixer la importància del Yasuní no només com un parc nacional, sinó com un espai de resistència ancestral i de defensa de l'equilibri natural.

Dayuma Nango, lideressa indígena de la comunitat waorani de Toñampade, defensora dels drets de les dones i de la preservació de la cultura waorani, Vicepresidenta de l'Associació de Dones Waorani de l'Equador - AMWAE, i **Mencay Caiga**, lideressa indígena de la comunitat waorani de Wii, defensora i guardiana del territori, pertanyen a l'Organització Waorani de Pastaza - OWAP (joventut), van denunciar les condicions de vida alarmants que afronta el seu poble, especialment les dones i joves, en el Territori Ancestral Wao, una de les regions més empobrides de l'Equador. Les dones wao, explica, han trobat en l'elaboració d'artesanies una forma de subsistència, enmig d'un context marcat per greus problemes de salut, com el càncer uterí, malalties de la pell, desnutrició infantil, i alts índexs de suïcidi i alcoholisme, sobretot entre la joventut.

La presència d'empreses petroleres ha agreujat la situació, ja que només ofereixen feina a aquells que donen suport a l'explotació i han generat un ambient d'amenaçes i violència contra dirigents de la Nacionalitat Waorani de l'Equador (NAWE) sent intimidades i fins i tot amenaçades de mort.

Per a Dayuma, el territori wao no ha de ser vist com un espai de conquesta o explotació, sinó com

una llar sagrada, que l'Estat i les petroleres han devastat durant més de 60 anys, contaminant rius, sòls i aire, i deixant seqüeles profundes en la salut i el benestar del seu poble.

Per la seva banda, **Manai Prado**, historiadora i activista des dels 16 anys, que formà part del grup fundador del col·lectiu YASunidos en defensa dels territoris en contra de l'extractivisme i actualment pertany a l'organització Acció Ecològica, ens ha parlat de la situació actual de compliment de la consulta, de com va el tancament dels pous i el seu desmantellament. Encara que ella no és tècnica, sinó historiadora, li ha tocat aprendre.

Manai explica que són 260 pous els que cal tancar i que en octubre de 2024 s'han tancat només 11. El procés tècnic de tancament i desmantellament comporta tres fases:

1. Tancament o apagat de pous
2. Taponament: Injecció de ciment perquè no flueixi el petroli
3. Abandonament de pous: Procés de reparació i restauració.

A la pregunta de com veu el futur de la lluita i del que es va aconseguir fa un any, i si creu que el govern complirà amb la voluntat popular, respon de forma contundent: "El govern no pot incomplir els resultats del referèndum, fins i tot es podria demanar la destitució del president si fos així. La lluita ara és: ¿en quin temps ho farà? ¿com ho farà?". El temps és molt important ja que Petroecuador ha demanat moratòria a la Cort Constitucional i es vol allargar 5 anys en el tancament i taponament, i 7 anys més en l'abandonament i restauració. Un total de 12 llargs i innecessaris anys, ja que es podria fer en molt menys temps si es posen els mitjans. Un altre gran repte és que la forma com es fa ha de ser participativa, comptant des del minut 1 amb les comunitats indígenes i organitzacions socials i amb els millors estàndards tècnics i de qualitat, per no provocar més dany al territori del que s'ha provocat fins al moment.

FITES I COMPROMISOS MÉS RELLEVANTS DE LA GIRA

La primera visita de la gira va tenir lloc a Ginebra, on va destacar la seva participació a l'**Assemblea dels Pobles per Desmantellar el Poder Corporatiu**, juntament amb altres moviments socials, sindicats i organitzacions de la societat civil. Allí es van reunir amb les oficines de l'Alt Comissionat de NNUU per als DDHH i amb la del Relator Especial de l'ONU sobre els drets dels Pobles Indígenes. En aquestes reunions es va parlar del comunicat realitzat des de Nacions Unides a Ginebra, "[Equador ha de respectar la voluntat del poble i aturar les activitats petroleres al Parc Yasuní: Experts independents](#)", del qual les pròpies companyes wao

no tenien constància, posant de manifest una vegada més la manca de participació real del poble waorani en aquest procés.

De Ginebra van viatjar a A Coruña a Galícia, on van tenir una trobada amb diversos col·lectius a l'espai comunitari A Revolteira i van realitzar una visita sobre el terreny a A Ulloa, on van conèixer de primera mà i van compartir amb pageses i pagesos de la lluita local pel territori contra el projecte de cel·lulosa d'ALTRI.

El seu recorregut va seguir per Madrid, on va destacar una trobada a la Complutense on diversos grups de recerca de diferents universitats van mostrar el seu compromís per donar suport a la reivindicació que siguin els mateixos pobles wao els encarregats de la restauració i regeneració del territori, ja que això suposaria una font de treball per a les comunitats, a més d'una exemplar forma de reparació històrica. També cal ressaltar la seva visita al Congrés dels Diputats i l'empatia d'Enrique Santiago, diputat per Córdoba i portaveu de Sumar a les Comissions de Justícia i Interior, que va quedar emplaçat per donar seguiment a la restauració dels passius ambientals generats per Repsol en un dels blocs d'explotació petrolera al Yasuní.

A l'Oficina de DDHH del Ministeri d'Afers Exteriors van poder expressar les amenaces constants que pateixen les defensores de drets humans i ambientals en el territori del Yasuní, especialment de l'impacte en activistes amb fills petits, com era el cas de les pròpies Dayuma o Ene. I també la sistemàtica vulneració dels drets dels Pobles Indígenes en Aïllament Voluntari per part de l'Estat.

Va continuar a Barcelona, amb l'intercanvi amb col·lectius socials i amb la comunitat de la diàspora equatoriana a l'espai periurbà de Can Masdeu, i València, amb la trobada d'intercanvi de sabers amb el moviment de solidaritat, educació, mitjans de comunicació i moviments socials en defensa del territori valencià, a La Repartidora. Allí els va tocar viure les pluges i inundacions sense precedents que van tenir lloc com a conseqüència de la DANA, la qual cosa va reforçar encara més la necessitat d'agrupament de lluites i resistències per a una transició ecosocial justa. El periple va finalitzar a Berlín, amb una activitat molt concorreguda a la seu de la Fundació Rosa Luxemburg.

Un dels objectius i reptes que ens deixen, i que assumim, és estar pendents, exigir al govern equatorià que el procés de reparació i restauració del bloc 43, que ha de quedar alliberat de l'explotació petrolera, es faci utilitzant els millors estàndards nacionals i internacionals i en un temps raonable (no els 12 anys que proposa la petrolera).

A més, hem d'avançar cap a la creació d'una xarxa europea de solidaritat amb el Yasuní que vetlli a mode de vigilància ciutadana internacional pel desmantellament efectiu ambientalment i just socialment de les infraestructures petroleres. 🌱

Un any després de la victòria del “Sí al Yasuní”

Ha passat més d'un any des de la històrica victòria del “Sí al Yasuní” a l'Equador, en què un 60% de la població equatoriana va decidir deixar el cru en el subsol. Fa un any escrivim com, al dia següent, la indiferència dels dies previs a aquesta consulta, invisible per a la majoria, es va acabar convertint en titulars com “decisió històrica”, “precedent mundial en el debat climàtic”, etc. Tot això en un país immers en un context de profunda crisi institucional i social, així com amb un auge de la violència relacionada amb els cartels del narcotràfic i les seves connexions amb sectors del poder, que, com passa en altres països de la regió, indueixen a centrar el debat polític en temes de seguretat.

Però, què ha passat en aquest any?

A pesar del mandat ciutadà del poble de l'Equador de deixar el petroli del bloc 43 sota terra, adoptat en la consulta popular del 20 d'agost de 2023, no s'ha dut a terme el tancament immediat i progressiu en els termes ordenats pel dictamen de la Cort Constitucional de l'Equador. En aquest dictamen s'estableix el “retorn progressiu i ordenat de tota activitat relacionada amb l'extracció de petroli en un termini no superior a un any des de la notificació dels resultats oficials. Addicionalment, l'Estat no podrà exercir accions tendents a iniciar noves relacions contractuals per continuar amb l'explotació del bloc 43.” La Cort Constitucional va assenyalar a més que “el temps de no més d'un any” es refereix a la suspensió de l'explotació de petroli del bloc 43, en el qual l'objectiu és la suspensió total. Així com també l'inici de “la reparació de la natura, la protecció del territori dels pobles indígenes...”.

El compliment de la voluntat popular expressada en el plebiscit ha estat també assumida i ratificada per la Nacionalitat Waorani-NAWE en la seva assemblea representativa el 26 de gener d'aquest any, en què aquesta nacionalitat va declarar en Estat d'Emergència tot el seu territori. Això passa 50 anys després de l'inici de l'explotació petrolera a l'Amazònia equatoriana, un període en què els nivells de risc, tant d'origen natural com els provocats pel canvi climàtic i altres causes antropogèniques relacionades amb activitats econòmiques extractives, no s'han reduït, sinó que han augmentat significativament, incrementant la vulnerabilitat de les comunitats indígenes en pràcticament tots els àmbits.

D'acord amb el cens nacional de 2022, l'Amazònia és la segona regió amb major prevalença de desnutrició crònica (19,6%), la primera en desnutrició global (6,9%) i aguda (1,6%). L'Amazònia té a més els pitjors indicadors de pobresa: la pobresa extrema per ingressos és del 38,5%, la pobresa multidimensional arriba al 75,6% i la pobresa per necessitats bàsiques insatisfetes és del 59,8%. L'activitat petrolera, lluny de millorar la qualitat de vida de les nacionalitats i pobles amazònics, ha estat la causa que ha provocat el seu empobriment, vulnerabilitat i risc. Això és particularment greu per a la Nacionalitat Waorani i els pobles que habiten al Yasuní.

El tancament del bloc 43 té profunds reptes socioeconòmics, no només per la situació de pobresa, sinó per la dependència i pèrdua d'autonomia que han provocat les activitats petroleres i l'abandonament de l'estat durant dècades a bona part dels pobles de la zona amb la indústria petrolera. El tancament del bloc 43 té també grans reptes ambientals i amb la natura, ja que es tracta de restaurar les àrees intervingudes en un territori indígena que hauria de tenir el règim més alt de cura, conservació i reparació; ja que és la zona més biodiversa del planeta i de rellevància global per afrontar l'actual context de crisi climàtica.

És per això que la postergació o retard en la implementació del tancament pot comportar una situació que augmenti la vulnerabilitat, el risc i la conflictivitat social i fins i tot incrementi els costos de les accions de reparació.

No obstant això, la proposta del govern equatorià consisteix a iniciar un tancament progressiu que duraria 5 anys i mig, mentre es manté la producció petrolera, la qual cosa contradiu el mandat constitucional.

La NAWE va celebrar els passats 28 i 29 d'agost la Cimera Internacional per al Yasuní a Puyo (Equador) <https://cumbreyasuni.nawe.org.ec/>. Durant aquests dos dies de intensa col·laboració, el poble Waorani, juntament amb aliats de l'acadèmia, organitzacions no governamentals i activistes, ha elaborat un pla d'acció post-extractivista per assegurar una vida digna i sostenible al seu territori. Aquest esforç busca no només protegir la biodiversitat del Yasuní, sinó també afirmar el dret de les comunitats a decidir sobre el seu futur.

La presència de més de 300 persones de diverses organitzacions i l'entrada de delegacions internacionals a la zona han evidenciat la devastació causada per més de 50 anys d'explotació petrolera. Davant aquesta realitat, el poble Waorani exigeix a l'Estat equatorià el respecte als drets indígenes i el compliment de la voluntat popular: ¡Sí al Yasuní, sí a la vida!

El document resultant de la cimera “Mandat waorani per al tancament, desmantellament, restauració ecològica i reparació social al Yasuní”, va ser lliurat per una delegació del poble Waorani a la Cort Constitucional aquest 30 d'agost de 2024.

Consulta el document complet:

Entrevista

Mujeres de Frente

Equador

Gara Pulido Tacoronte · *Entrepobles Alacant*

En el marc d'una gira internacional de Mujeres de Frente (Equador) per l'Estat Espanyol amb altres organitzacions com La Laboratoria, vam tenir la sort des d'Entrepobles de poder compartir dos dies per continuar estrenyent vincles i línies d'acció comunes amb les companyes Marianita Collaguazo (líder i educadora popular, part de l'Assemblea de gestió i coordinadora de les empreses productives) i Heidy Mielles (integrant de l'organització, on participa a l'Assemblea de Gestió, com a coordinadora de processos d'educació popular, co-investigació, economia popular feminista i acció cooperativa i política).

Les companyes van estar el 22 d'octubre al Centre de Formació de Persones Adultes L'Atalaia, dins del Centre Penitenciari de Villena (Alacant), com a part d'una col·laboració amb aquest centre educatiu, amb què Entrepobles Alacant està començant a fer vincles amb el nostre treball d'educació. Allà van desenvolupar un taller amb les dones del Centre Penitenciari, fent paral·lelismes amb la situació de les presons a l'Equador, on *Mujeres de Frente* porta treba-

llant molts anys amb les dones preses. L'endemà van anar a Tarragona, on van participar en una xerrada-col·loqui al local de la USTEC, per parlar de la feina que realitza la seva organització i de la situació de les dones a l'Equador, amb molt bona acollida. I, finalment, van ser a Vilafranca per a una entrevista amb la Ràdio del Penedès.

A Alacant vam poder tenir amb elles una llarga conversa de la qual extraiem el que segueix:

Gara: Com va sorgir l'entitat i com van ser aquests primers moments i preses de contacte a les presons i amb les dones preses?

Marianita: jo em vaig vincular des del 2014, però l'entitat existeix des que es va fundar el 2004, a la presó de Linca. Hi ha fundadores que són preses, d'altres que, com l'Andrea, són acadèmiques. Des de llavors es treballa a les presons. Quan jo em vaig vincular no teníem una seu. Teníem una caseta a San Marco o ens reuníem a cafès. Fins que vam aconseguir la caseta que anomenem *catapulta*, arrendada amb habitacions, una cuina; ja vam començar a cuinar per als nens, allà sí que hi havia fills de dones preses... Però també es va vincular gent col·laboradora com jo, que soc venedora ambulante. Es cridava els nens perquè mengin ells i les mares. En aquesta casa *catapulta* diverses voluntàries feien classes, i mares que eren analfabetes van aprendre a llegir... tot això es treballava a la casa *catapulta*.

Gara: Són més de 80 persones a l'organització, entenc que gestionar tot això va ser difícil...

Heydi: Sí, de fet vam començar a créixer, ja que érem al voltant de vint, més tots els nens i nenes. Abans de la pandèmia, el centre de l'organització es centrava en la cura de les nenes i els nens; l'espai de *wawas* era on pensàvem el nostre què fer polític, militant, i les mares acompanyaven. Bé, jo no soc mare de cap, però vaig començar a ser acompanyant oficial dels nens. Avui dia, després de la pandèmia, ens considerem una xarxa d'acompanyament, i això implica que cada persona a l'organització està acompanyada per una altra. Seixanta de nosaltres estem fora en el sentit que no estem preses i que conformem aquesta xarxa de cura i acompanyament. I les altres companyes són col·laboradores, però no estan integrades en la xarxa.

Gara: com es generen i sorgeixen els processos de compartir sabers a nivell intern amb dones preses i no preses, i com es generen sinergies amb altres col·lectius amb què participen?

Heydi: Nosaltres sempre hem vingut de la línia de l'educació popular proposada sobretot per Paulo Freire, que consisteix a entendre que no hi ha qui tingui tot el coneixement i la resta són persones que cal omplir de coneixement. L'educació i el coneixement es produeixen en l'intercanvi, a això que Paulo Freire anomena la *re-admiració* de la realitat. Durant els 20 anys hem portat aquest procés intercalant-lo amb els processos de recerca i comprensió del món, justament perquè la fundació de l'organització va ser així, en aquesta conversa molt profunda entre fer i pensar, i vam arribar a conclusions que emergien d'aquesta conversa. A partir de la pandèmia, hem vist la necessitat de tornar a pensar col·lectivament, ja que tot el que se'ns deia a la televisió no quadrava amb les nostres vides. Així, vam crear la primera escola de formació en promoció de la salut comunitària per

comprendre què era el COVID i tenir alternatives comunitàries per sostenir-nos durant aquest procés.

En aquesta primera escola de salut comunitària, ens vam adonar que hi havia molt a parlar, ja que la malaltia feia aflorar molts altres temes. Vam començar a debatre i d'aquí va néixer l'escola de formació política tal com la coneixem avui, que ja fa 5 anys. D'aquest procés s'ha anat creant tota una metodologia que té dos sentits: primer, la formació d'organització, amb un munt de coneixements i estratègies per consolidar organitzacions. No portem la informació de fora, sinó que es genera a partir de l'experiència dels tallers. La segona és crear recursos per a la *re-admiració* d'aquesta realitat. Així, el que proposem és construir i facilitar el diàleg perquè cada realitat pugui construir la seva pròpia versió del que estem veient. Així hem començat la facilitació del coneixement col·lectiu, en aquest exercici entre fer i pensar, portant-nos a la consciència, però també al sentiment, ja que molt passa pel nostre cos: la violència... És com un recordatori inscrit a la nostra pell, per això tenim aquests dos moments, el de sentir i el de fer consciència del que estem fent.

Gara: és a dir, que els processos de compartir sabers arriben a través de l'escola de formació política i feminista.

Heydi: Sí, i així, amb aquesta proposta, és com arribem a altres organitzacions. Nosaltres, des de molt abans, tenim molt bones relacions amb els moviments socials aliats, com les companyes ecologistes, el moviment indígena, les treballadores... Ara el que fem és justament portar l'escola de formació política, que a més està liderada per dones dels sectors populars. Moltes companyes tenen una gran savi-

esa que mai no ha estat valorada, com la cura de la natura, l'agricultura, el comerç...

Marianita: Però també és el suport que oferim a les dones, ja que som un col·lectiu assembleari on tot projecte per sostenir les nostres companyes amb beques sempre es discuteix a la taula de l'assemblea de gestió. Aquesta assemblea de gestió busca com desenvolupar projectes... intentem seguir teixint a cada pas amb altres col·lectius. Són molts els col·lectius amb què hem aconseguit unir-nos així. També ens ajuden amb les emprenedories que tenim: càtering i tallers. A més de l'espai de *wawas* que cuidem entre companyes, amb aquestes emprenedories intentem avançar i mirar de sortir dels carrers. Per exemple, jo ja fa temps que vaig sortir del carrer; abans vivia constantment perseguida per la policia.

Gara: Quins són els següents passos que us plantegeu com a organització i què podem aportar des d'aquí?

Heydi: Cap a on anem? Bé, volem... volem moltes coses (rialles)... Realment, l'any que ve no sabem com ens ve. Li tenim por, perquè veiem l'avenç de la dreta a l'Equador, a Llatinoamèrica i al món. Aquest és el primer lloc on volem seguir sostenint l'organització, en el seu aspecte més essencial: la cura, la retribució de la vida, els afectes...

D'altra banda, esperem consolidar aquest procés del qual parlem com a investigadores i facilitadores populars, com una alternativa real de vida, perquè les companyes que vulguin dedicar-se a la investigació i la facilitació de tallers puguin fer-ho en les millors condicions possibles. Ja tenim algunes experiències que ens han anat bé, però volem consolidar-ho.

També volem entrar en un procés de diàleg per la vida de les persones que pateixen la guerra social intensament; volem aconseguir discussions profundes al voltant de les presons amb moviments socials, per obtenir una resposta del col·lectiu des de la resistència. Hem de ser conscients que és la nostra gent la que és a la presó, matant i morint, i hem de constatar el dol que devem a l'Equador, que està patint molt.

A més, ens agradaria aconseguir un transport col·lectiu, perquè necessitem un mitjà de transport, i volem parlar de l'habitatge, de l'educació, de la joventut... Molta de la situació relacionada amb el narcotràfic implica la captació de joves cada cop més aviat.

A més, moltes companyes comencen a envellir; volem parlar de com envellir bé, com descansar, com tenir espais de pau, com gaudir de la militància, que no tot sigui reaccionar davant l'atac de la dreta, sinó també gaudir d'estar organitzades, d'estar ben acompanyades... Considero que això és essencial per a l'any que ve.

Marianita: Jo crec que, des d'aquí, una cosa important que podreu fer —no sé si és demanar massa— és ajudar-nos a difondre a nivell internacional el que està passant al nostre petit país. Realment, estem molt colpejades, no només a la presó, sinó també fora, cada vegada més als barris marginals. Necessitem que ens ajudin a difondre tot això i que se'n escolti.

Heydi: També és important facilitar espais per ampliar el diàleg, perquè el que veiem no només passa a l'Equador, és com una recepta d'Amèrica Llatina... Els incendis estan per tota l'Amazònia, els grups del narcotràfic es van movent. És important no fer el joc al discurs racista ni antiimmigració, que fàcilment exacerba el discurs d'odi. Creiem que és molt important aturar-los des de qualsevol lloc del món i obrir el diàleg. Espanya, per als llatins, i en concret per als equatorians, és una terra molt hostil i, de vegades, sento que la mirada amb què ens rep no és la més amorosa; es perpetua el discurs de tota la vida que "venen a treure'ns la feina". No els traiem la feina, ens mal paguen els treballs de cures i d'altres. Hem de trencar amb aquests discursos d'odi. Crec que es presenten onades migratòries cap a Europa, perquè ara els EUA estan rebent la migració equatoriana i de tota Llatinoamèrica, però crec que aquesta via es tancarà cada cop més. Necessitem crear espais d'acollida, canals de diàleg i formes de conversa que tallin aquests discursos d'odi i generin abric. 🗨️

El Festival Internacional de Curtmetratges Feministes

DONA'M CINE

culmina amb èxit la seva VI Edició

Comissió Organitzadora del Festival DONA'M CINE

Amb més de 600 curtmetratges presentats al llarg de catorze anys, **el Festival DONAMCINE** ha esdevingut una plataforma clau per visibilitzar les genealogies feministes a l'àmbit cinematogràfic. En aquesta sisena edició (2024-2025), el festival continua oferint una finestra de visió crítica i diversa, posant en valor el treball col·lectiu de dones activistes i defensores de drets humans, dels cossos i dels territoris.

DONAMCINE reafirma així el seu compromís amb els feminismes diversos arreu del món a través de la mirada cinematogràfica, i ho fa en format en línia, accessible a través de la seva plataforma web donamcine.org. Aquesta fórmula virtual facilita l'accés i amplia les possibilitats de difusió d'històries i mirades feministes a una audiència global, ajudant a compartir missatges de denúncia, resistència i transformació ecosocial amb una força que transcendeix fronteres i limitacions geogràfiques.

DONAMCINE ofereix mirades crítiques i inclusives que visibilitzen la diversitat d'experiències i lluites de les dones arreu del món, destacant el valor de les veus, resistències i perspectives feministes en defensa de la justícia global, els drets humans i la pau. Aquest festival s'ha consolidat com un espai de trobada i construcció col·lectiva, on es promou la creativitat audiovisual feminista com una eina de transformació social i es denuncia la criminalització creixent que pateixen les defensores de drets humans i ambientals.

DONAMCINE és, doncs, un espai que desafia el cisheteropatriarcat i celebra la diversitat, defensant el cos com a primer territori de sobirania, reivindicant els drets sexuals i

reproductius, les subjectivitats dissidents i les manifestacions antiracistes. Així mateix, s'hi promouen les construccions comunitàries, les solidaritats col·lectives i les xarxes feministes de suport mutu, on es posa de manifest la cura de les persones i del planeta, l'ecodependència i la interdependència com a valors fonamentals.

DONAMCINE impulsa la creativitat audiovisual, però també reforça el compromís amb les defensores dels drets de les dones, els drets ambientals i la protecció dels béns comuns des de la col·lectivitat.

A continuació, les obres guardonades en aquesta **VI edició de DONA'M CINE**, una mostra de la força del festival com a espai de denúncia i compromís social. Els premis d'aquest any celebren tant el talent cinematogràfic com el compromís amb la justícia social, la resistència i el feminisme. Amb la diversitat de les obres premiades, el festival es reafirma com un espai d'activisme cultural que dona visibilitat a narratives sovint ignorades i promou una consciència col·lectiva cap a un món més just. **Des d'Entrepobles, enviem les nostres felicitacions a totes les premiades.**

PALMARÈS DONA'M CINE 2024

Aquest curtmetratge documental ha rebut el premi del jurat per la seva temàtica original i el seu ús excel·lent dels recursos narratius i visuals. *Mothertruckers* ofereix una mirada fascinant sobre les dones en un sector laboral altament masculinitzat, desafiant estereotips i obrint un espai de reflexió sobre les desigualtats de gènere.

Aquest curtmetratge poètic explora la memòria i la resistència, teixint una narració acurada i emotiva que apel·la a la denúncia i la justícia històrica. *Camino de regreso* destaca per la seva capacitat de transmetre la necessitat d'honar el passat i les lluites que ens defineixen.

Guardonat amb el premi Berta Cáceres, aquest documental ret homenatge a Lolita Chávez, defensora dels drets de la comunitat Kiché i del territori davant l'extractivisme. Amb una sensibilitat excepcional, les directors de *De dónde tanta rebeldía* ens apropen a la lluita de les defensoras dels drets humans, tot recordant que la lluita de Berta Cáceres perdura, multiplicant-se en la força i resistència de les comunitats.

Aquest documental comunitari es va destacar pel seu impacte en la visibilització de les xarxes de suport mutu entre dones i identitats dissidents. *Red Pueblo Alberdi* mostra com els barris resisteixen davant les estructures patriarcales, proposant espais de transformació per desafiar les normes establertes.

En només quatre minuts, *Amigas* explora temes antiracistes amb una simplicitat que no impedeix un gran impacte social. Aquest curtmetratge, valorat pel seu caràcter feminista i sensibilitzador, promou discussions essencials sobre diversitat i igualtat.

El curtmetratge més votat pel públic en aquesta edició ha estat *Criptografías emocionales*, un projecte que ha captivat l'audiència amb la seva sensibilitat i qualitat. Amb un total de 6.289 vots i més de 1.000 comentaris, el curt ha deixat una empremta important entre les espectadores.

Aquesta òpera prima ha rebut una menció especial del jurat per la seva aguda exploració de la dissidència sexual, el retorn al camp i l'eco-feminisme. A través de la història d'un grup de dones compromeses amb el territori i els animals, la directora de *Camino Royá, un mapa de ida y vuelta* ressalta la importància de reivindicar el món rural des d'una òptica feminista.

Dolors va rebre una menció especial per part d'Entrepobles, reconeixent la seva mirada sobre per visibilitzar història de dones. Aquest documental s'ha valorat per la seva capacitat de crear un espai de reflexió i memòria.

La **sanació** com a estratègia per a l'abordatge de la **violència a la vida de les dones**

Kaqla, significa arc de Sant Martí en l'idioma Maya Q'eqchi', es va constituir l'any 1996, en el context de la signatura dels acords de pau després de 36 anys de conflicte armat intern. El seu sorgiment va ser motivat per afrontar conjuntament com a dones maies, el racisme i la discriminació que es viu per ser dones i per ser indígenes. D'aquesta manera, la seva missió s'enfoca en "la generació d'accions per al benestar i la vida plena i sense violència de dones maies i els seus pobles", principalment des de la metodologia "Rub' eyal Q' ak'aslemal" -camins per a la plenitud de vida de les dones maies i els seus pobles-, construïda i validada a partir de la pròpia vivència, des de l'enfocament de la cosmovisió maia contextualitzada. A Guatemala, Kaqla s'ha posicionat com un referent en el treball de sanació de traumes i trames a la vida de les dones, com a estratègia política fonamental, amb el valor agregat de proposar un abordatge terapèutic des de l'enfocament específic com a dones indígenes, amb elements de la cultura i cosmovisió Maya, els plantejaments i propostes dels quals han estat validades per la pròpia experiència col·lectiva de les integrants de l'organització, d'altres dones, organitzacions i comunitats.

Part de la missió que s'ha donat Kaqla és la generació de metodologies per a l'abordatge i mitigació de les violències i opressions, a partir de la sistematització de processos específics per a aquest fi i/o de la recopilació d'informació dels diferents processos que es faciliten i acompanyen com a organització.

És així com una de les metodologies generades en el marc del suport d'Entrepobles, és la "Metodologia per a l'abordatge de la violència amb la infantesa i la joventut", la qual es té com a base per al treball que es desenvolupa amb infantesa/adolescència institucionalitzada, així com amb els

A partir de l'experiència de 28 anys de vida organitzativa, Kaqla planteja que la sanació a més de la individual ha de ser col·lectiva

seus pares/mares i cuidadors/cuidadores, per aportar més possibilitats de canvis positius per a la seva vida en sortir de les institucions, i que l'atenció que els brindin en aquests llocs contribueixi a que puguin assumir el lideratge sobre la seva vida, com pertoca.

Aquesta metodologia ajuda a comprendre com tots els éssers humans tenen possibilitats de generar reaccions violentes i/o rebre també aquestes reaccions violentes de manera inconscient, com a part de la seva naturalesa biològica, de la seva història i sistema familiar o l'ambient/context en què es troba immersa; però el més important és comprendre que per això mateix és summament fonamental i estratègica la sanació per prevenir-les i mitigar-les.

Per a Kaqla, la sanació implica trobar, netejar i cicatritzar la ferida inicial o d'origen que generen aquestes reaccions.

A partir de l'experiència de 28 anys de vida organitzativa, i d'una de les investigacions, "Trames i transcendència, reconstruint les històries amb les nostres àvies i mares", Kaqla planteja que la sanació a més de la individual "ha de ser col·lectiva", perquè els traumes són personals però també són col·lectius, històrics i transgeneracionals, als quals Kaqla anomena trames; aquestes s'han donat fonamentalment als pobles i sectors de la població que han viscut en opressió, com és el cas de les dones i pobles indígenes, entre d'altres.

En la investigació ja esmentada, realitzada amb tres generacions de dones maies de Guatemala, Kaqla va trobar, per exemple, que una de les trames a la vida de les dones maies és la "victimització", de tantes vegades i maneres de ser "víctimes" en la història, han internalitzat en el seu ésser, i això es manifesta en la seva quotidianitat de diferents maneres, d'acord amb les circumstàncies, situacions o tipus de relació que es té amb la o les persones; aleshores es manifesta com a submissió, manipulació o agressió, per la qual cosa no es sap per a cap de les persones involucrades i tampoc els resultats són positius ni constructius.

Part dels efectes dels traumes i trames de les violències a la vida és que les persones es deixen de voler, de valorar, de creure en si mateixes, les seves capacitats, no se senten mereixedores de les coses belles de la vida, o s'instal·len creences que la vida és per patir, que la bona vida és després de la mort" o que la felicitat depèn de Déu o d'una persona o persones; resumidament, la persona que pateix qualsevol mena de violència perd el sentit de la vida.

Al llarg dels 28 anys de vida organitzativa de Kaqla s'han realitzat diversos processos de sanació amb dones, homes, infantesa, joventut, autoritats i líders locals i organitzacions socials. La sanació contribueix a netejar, eliminar, construir i

aportar a l'ésser de la persona/es i a la consciència informació, actituds, reaccions, accions, creences, emocions, etc. i de forma que permeti veure's, sentir-se, pensar-se, ubicar-se i actuar d'una altra manera, des del seu veritable jo, sense les lents del trauma; només així podrà ser i donar el millor de si mateixa, a si mateixa i a les altres persones. Dit en paraules de les i els participants abans d'aquests processos: "Millor connexió amb mi mateixa, amb els éssers estimats, amb el grup i amb la xarxa de la vida". "Millor gestió de les meves emocions".

La sanació afavoreix l'enfortiment personal, familiar i comunitari, dels lideratges, de les organitzacions de les dones en fer propostes més sanes i assertives, per a la cerca de la plenitud de vida. La sanació permet influir més en l'assoliment dels objectius, els resultats i les metes proposades, contribuint a la transformació dels col·lectius i pobles. Sanar lleialtats inconscients, nexes conflictius amb el passat, pertinença a camps col·lectius que limiten, deixar anar el passat amb amor, s'aporta a la sanació individual i col·lectiva d'altres persones i pobles.

Els processos de sanació en la metodologia "Rub'eyal Qak'aslemal, camins per a la plenitud de vida", que impulsa Kaqlauen, atenen la integralitat humana, és a dir, les dimensions mental, emocional, espiritual o energètica i física de l'ésser humà. Es desenvolupen des de tres eixos:

1. Socialització i construcció col·lectiva d'informació i coneixements, aquest es dona a través de presentacions en power point o altre material audiovisual, lectura de documents, treballs individuals i col·lectius amb guies preestablertes, reflexions i anàlisi col·lectiva, de acord a les característiques del grup.

2. Identificació i sanació, de concepcions, percepcions, creences, emocions inconscients de manera individual i col·lectiva, a través de l'aplicació de diferents eines terapèutiques físiques, mentals, emocionals, energètiques, d'origen i pràctica maia, com d'altres cultures adaptades a les característiques de les participants.

3. Identificació i construcció de propostes d'accions individuals i col·lectives, que impulsin el benestar i la plenitud de vida personal i col·lectiva.

Per tant, el procés de sanació neteja la ment d'informació i creences equivocades i inútils, i la retroalimenta. Instal·la noves informacions i creences fonamentades i útils per al benestar propi. Elimina emocions i sentiments limitadors del seu poder personal per prendre decisions i accions que beneficien la vida; canvia i integra la seva vida, pràctiques i accions personals i col·lectives, que li generen satisfaccions i realització personal i són més harmòniques i constructives per al benestar i la plenitud de vida.

La sanació aleshores és estratègica per a la mitigació de la violència i per una vida en benestar i plenitud de les persones que gosen portar-la a la seva vida, perquè el procés les condueix a conèixer-se, acceptar-se, valorar-se, assumir la responsabilitat sobre la seva pròpia vida; i també a maximitzar les seves capacitats, potencialitats i poders personals per millorar la seva pròpia vida i posar-se al servei del benestar dels éssers i col·lectius amb qui té l'oportunitat de compartir. Perquè deixa de viure des de les pors, els dolors, les tristeses, les frustracions, etc. i potencia la força, l'alegria, la felicitat, l'harmonia, la seguretat, la pau a la seva vida i la comparteix i la fa transcendir els altres éssers. 🧡

L'internacionalisme com eix d'una solidaritat sud-nord global amb el MST del Brasil

Samuel Ortiz Pérez i Ivaneide Pereira Ramos · *Entrepobles Elx*

Durant uns dotze dies entre els mesos de juliol i agost d'aquest any 2024 va tenir lloc una Trobada de col·lectius, comitès i organitzacions de suport al Moviment dels treballadors - i treballadores- rurals Sense Terra del Brasil (MST) a l'Escola Nacional Florestán Fernándes (l'ENFF), Guararema-SP, l'escola internacionalista dels pobles.

Aquesta trobada es va replantejar com una preparació dels comitès de suport al MST després de l'ajornament de la celebració del VII Congrés del MST fins al juliol del 2025. Una decisió que finalment es va dur a terme després de les inundacions més greus ocorregudes al sud del Brasil a els darrers anys, com a conseqüència dels impactes reals de l'emergència climàtica, que va negar diversos campaments i *assentamentos*, i va arrasar amb quantioses terres de producció d'arròs ecològic, afectant centenars de desplaçats i generant abundants pèrdues a Eldorado do Sul (a l'estat de Rio Gran do Sul).

Aproximadament, mig centenar de persones vam estar a l'ENFF per col·laborar tant amb les tasques de reconstrucció de les zones afectades, com també en la rearticulació de col·lectius i organització de suport solidari a l'MST des del

denominat Nord-Global amb el Sector d'Internacionalisme del Moviment Sense terra: amb una important representació dels EUA (inclòs Puerto Rico), França, Anglaterra, també des d'Euskadi, Catalunya i diferents territoris de l'Estat espanyol; en el grup del qual igualment es podria incloure representants procedents de la Xina.

Aquests dies es van desenvolupar amb una metodologia d'alternança activa entre la formació i la vivència. La primera part consistia en l'estudi i la formació sobre la conjuntura política, les conseqüències de la globalització capitalista, la història del MST, i també es van poder establir debats sobre les estratègies de lluita en matèria de feminismes, moviment negre, agroecologia i internacionalisme, entre d'altres. De la mateixa manera, es va establir l'autogestió del treball amb una distribució de les tasques de neteja, recollida i prepara-

ció d'activitats. Posteriorment, la segona part de l'estada va estar marcada per la convivència en diferents campaments, assentaments i espais productius del MST a l'estat del Paraná, a São Paulo, fins i tot a Brasília i l'estat de Pará. En aquesta visita vam poder testificar la rellevància de les escoles del camp, les escoles itinerants, els serveis d'atenció sanitària al medi rural, les àrees de producció agroecològica, sense verins, les agroindústries de grans, sucre i lacticis gestionada per cooperatives, la xarxa de botigues del camp i altres infraestructures construïdes al medi rural brasiler.

Cal afegir que vam tenir l'oportunitat de celebrar la constitució d'un nou *assentamento* de reforma agrària a la zona de l'Amazònia brasilera, a la regió del nord-est de l'Estat de Pará on Entrepobles venim acompanyant la lluita per la terra del MST des de fa una dècada, aproximadament, en un context de conflicte social intens.

LÍNIES I ESTRATÈGIES DE TREBALL MÉS INFLUENTS IMPULSADES PEL MST

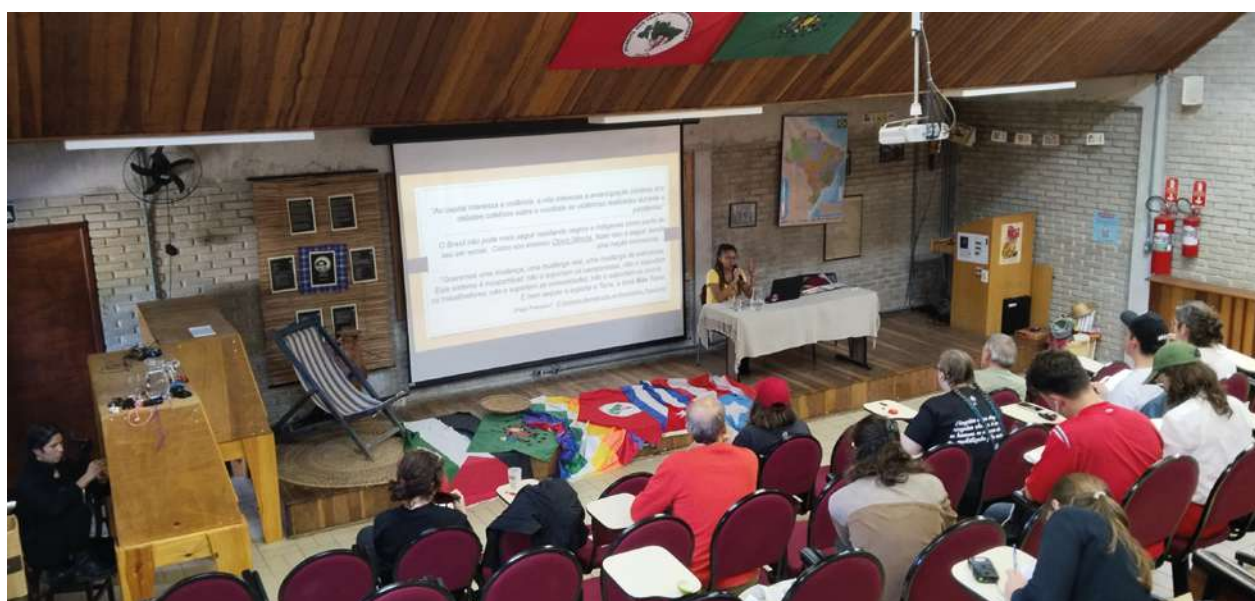
Aquest any es compleixen 40 anys des del sorgiment del MST com a moviment camperol que aglutina lluites històriques camperoles, indígenes, *quilombolas*, *ribeirinhas*, i sindicals de lluita per la terra, pels territoris, per la vida. En aquests anys s'ha convertit en, probablement, un dels moviments socials de masses més influents al món, i en podem resumir les línies d'actuació internacionalista actualment en sis eixos d'especial rellevància.

El primer dels eixos seria l'Associació d'Amics i Amigues de l'ENFF, que procura l'autonomia i la solvència d'una escola de formació tècnica i política de referència a escala mundial. Inaugurada l'any 2005, l'Escola Nacional Florestán Fernandes ha estat marcada per la construcció col·lectiva i solidària, amb el suport de diverses organitzacions i persones rellevants de tot el Brasil i de la resta del món, ja la qual ens podem associar des de qualsevol país. La finalitat d'aquesta

campanya es basa en el manteniment i l'enfortiment d'una Escola que s'ha convertit en l'espai fonamental de la xarxa d'escoles transformadores del MST, encara que no només, sinó també de la Via Camperola. El proper any se celebren els vint anys de l'escola més internacionalista i camperola, en què Entrepueblos ha estat contribuint des del 2003 amb diferents projectes de cooperació, en particular amb la Biblioteca Antonio Candido, i amb un acompanyament polític i formatiu amb aquesta i altres escoles del MST.

El segon seria la Campanya "Plantar Árvores i Produir Alimentos Saudáveis" que va ser llançada durant l'any 2020 amb la intenció de plantar 100 milions d'arbres en deu anys a totes les escoles del camp, cooperatives, centres, places, ciutats, així com promoure la producció d'aliments sense verins, com a forma de denúncia al model agrocapitalista de producció i destrucció del medi ambient que representa l'agronegoci (*Agribussines*). Una campanya que inclou una mirada global, oberta a la participació de persones de qualsevol part del món i a la realització d'accions coordinades a diferents territoris, en què també podem participar.

El tercer eix estaria dedicat a una nova estratègia de finançament col·lectiu a través del Finançament Popular (Finapop) per a la producció d'aliments saludables, és a dir, es vol ampliar les opcions de crèdit per a les cooperatives de l'agricultura familiar situats en àrees per a una reforma agrària a Brasil. Tot i que la participació directa en aquesta forma de finançament requereix tenir identitat i registre d'un CPF brasiler (Cadastro de Pessoa Física), les persones interessades, tant al Brasil com a altres països, poden difondre aquesta iniciativa. Es tracta d'una nova estratègia de caràcter financer que sorgeix l'any 2020 però que ha pres una nova dimensió les darreres setmanes amb una nova campanya d'adhesions a l'enfortiment de les cooperatives, associacions, les agroindústries i la producció agroecològica d'aliments de la agricultura familiar, reforçant així el

desafiament de construir una sobirania alimentària a nivell internacional.

La cambra dels eixos estaria vinculada a tot allò que abraça el treball del MST i que considerem de gran transcendència transformadora. És a dir, els i les Sense Terra han generat una identitat simbòlica, reconeguda tant al medi rural com a les ciutats. I en aquesta projecció política i social no cal menystenir el paper del diari Brasil de Fato, l'editorial Expressão Popular, les ràdios comunitàries i manifestacions culturals (publicacions, músiques, documentals, místiques, espais propis de teatre i concerts, etc.) que entrellacen la identitat Sem Terra amb una emancipació dels pobles.

El cinquè i sisè eix estratègic, els imprescindibles, estarien lligats directament tant a la producció agroecològica com al consum de productes agroalimentaris procedents de les àrees de producció de reforma agrària i agricultura familiar, campaments i assentaments del MST i el seu engranatge entre allò rural i allò urbà. És a dir, actualment, el MST compta amb botigues pròpies denominades *Armazen do Campo* a totes les capitals del país on està organitzat, i algunes altres ciutats importants, on es distribueixen gran part dels productes de les famílies assentades al MST, fins i tot d'altres petits productors familiars o col·lectius, aliments elaborats a les agroindústria del MST, així com altres materials (vegeu gorres, samarretes, motxilles, banderes, davantals, draps de cuina, etc.). A més, durant els darrers anys també s'han consolidat les *Cozinhas Solidàries* que durant la pandèmia de la Covid-19 van repartir aliments a milers de persones i els van dotar de màscares a centenars de barris brasilers. Aquestes cuines juntament amb altres xarxes de botigues anomenades *Sacolão*, situades generalment en barris perifèrics de grans urbs, han generat una important xarxa de proveïment d'aliments saludables i accessibles per a la societat brasilera.

SUPORT INTERNACIONALISTA CAP A I DES DEL NORD-GLOBAL

Des d'aquest anomenat Nord-Global s'ha constituït una xarxa internacionalista de suport a l'MST que engloba comitès, col·lectius i organitzacions de diferents països. Aquestes línies de suport se sintetitzen en l'acció de contribuir, en la mesura de les nostres possibilitats, amb les iniciatives impulsades pel MST, així com denunciar les agressions i la violència al camp, i mantenir el pols d'una alternativa social, econòmica i política per a l'emancipació dels pobles.

A més, reunits amb el Sector d'Internacionalisme del MST, s'han promogut algunes pautes estratègiques i demandes per poder construir l'Assemblea Internacional dels Pobles (AIP), paral·lelament a la construcció de la xarxa d'"ALBA moviments" que conserva una visió i acció pròpia dels moviments populars més centrat a Llatinoamèrica i el Carib.

L'MST compta, per la seva banda, amb brigades internacionals permanents en territoris on se succeeixen significatius

Internacionalistas criando comités, emancipando os povos com o MST.

(Brasil, 2024)

desafiaments com pot ser Veneçuela, Cuba, Haití, Zàmbia, Sud-àfrica o la Xina, a la qual cosa es podria sumar altres d'enllaç als EUA, a la Unió Europea i a Àsia. Entre elles, sens dubte, podríem destacar les Brigades bianuals a Palestina, on s'estan bolcant amb el poble palestí en la defensa dels drets humans i davant del genocidi televisat. En aquesta ocasió vam poder apreciar aquesta solidaritat en espais recòndits de l'interior de Brasil i de l'Amazònia, amb la presència de centenars de banderes, murals i manifestacions de denúncia i reivindicació del dret a existir del poble palestí.

En definitiva, estariem davant la configuració d'una xarxa de suport on aconseguir debatre, analitzar i reforçar noves estratègies transformadores de col·laboració amb el MST en cinc línies fonamentals com són: l'Agroecologia, les Sobiranes, els Drets Humans, la Formació Política- Tècnica i els Feminismes. Tot això en un camí cap a la celebració del VII Congrés del Moviment Sem Terra, aquesta vegada amb decisions inèdites que procedeixen del Sud-Global cap al Nord-Global. 🌍

Contacte d'Entrepobles
per a col·laboracions amb el MST:
comitemstalacant@gmail.com
658107207

Enllaços d'interès

Armazem do campo

www.armazemdocampo.shop

Finapop

<https://finapop.com.br/>

Publicació Tricontinental (abril 2024)

<https://thetricontinental.org/es>

Dossier 75. 'La organización política del Movimiento de Trabajadores Rurales Sin Tierra de Brasil'

Xarxes Socials

[@movimentosemterra](https://twitter.com/movimentosemterra)

Exposició

Migració i desplaçament de les persones per causes ambientals

Natalia Riera · *Educació Entrepobles*

El canvi climàtic està afectant la vida de les persones, comunitats i pobles, obligant-les, moltes vegades, a abandonar casa seva i llocs d'origen. L'exposició **Migració i desplaçament de les persones per causes ambientals** mostra aquesta realitat i denuncia els perills i les amenaces que pateixen especialment les persones que defensen el medi ambient i els drets humans.

No hi ha cap dubte científic que l'emergència climàtica és causada per la societat humana i que afecta el conjunt de la humanitat. Però ni tota la humanitat és igualment responsable de les emissions, no tota la humanitat està patint amb la mateixa intensitat les conseqüències. Els països principals consumidors de combustibles durant dècades i els països que s'hi han afegit en les darreres dècades han incomplert conscientment i sistemàticament els compromisos de reducció d'emissions i de compensació als països i comunitats afectades.

Aquests incompliments generen un deute ambiental històric i una vulneració de drets per decisions o omissions polítiques. No obstant això, o potser precisament per això, hi ha un buit a la legislació internacional que desprotegeix les persones desplaçades o migrades i no contempla el dret d'asil per causes ambientals. L'exposició posa de manifest la necessitat de canviar la norma actual per garantir els drets humans d'aquestes persones.

Es tracta d'aportar un coneixement millor en relació amb les migracions ambientals causades per l'Emergència

Climàtica i Ecològica. En concret, ens focalitzem en els efectes relacionats amb la degradació del medi i la vulneració de drets humans per part de les empreses transnacionals que ocasionen desplaçaments forçats. L'exposició mostra aquestes realitats i denuncia els perills i les amenaces que pateixen especialment les persones i les comunitats que defensen el medi ambient i els drets humans.

És també una aportació al repte de desenvolupar estratègies, tant al Nord com al Sud global, a fi d'abordar aquesta problemàtica des d'una perspectiva de polítiques de vida, dotant eines per garantir vies legals i segures per migrar, i posant en comú les resistències que ja s'estan duent a terme als diferents territoris.

I, alhora, vol contribuir a la necessitat urgent que es doni un canvi en la narrativa mediàtica sobre les migracions per causes ambientals i climàtiques, contrarestant els estereotips negatius i discursos d'odi que sovint es projecten sobre les persones migrants.

Amb una narrativa visual i un llenguatge directe i pedagògic, l'exposició vol informar i sensibilitzar un públic jove (especialment estudiants dels darrers cursos de primària i secundària) sobre un dels principals reptes mundials, la crisi ambiental, posant el focus a les persones que més estan patint aquesta realitat. Una qüestió que, si bé pot semblar llunyana en el nostre context, ens interpel·la i requereix l'acció coordinada de tothom.

L'exposició aborda la crisi ambiental i fa una crida a l'acció: aporta solucions per incentivar la mobilització i la

implicació de les persones visitants en l'acció climàtica i la defensa dels drets humans.

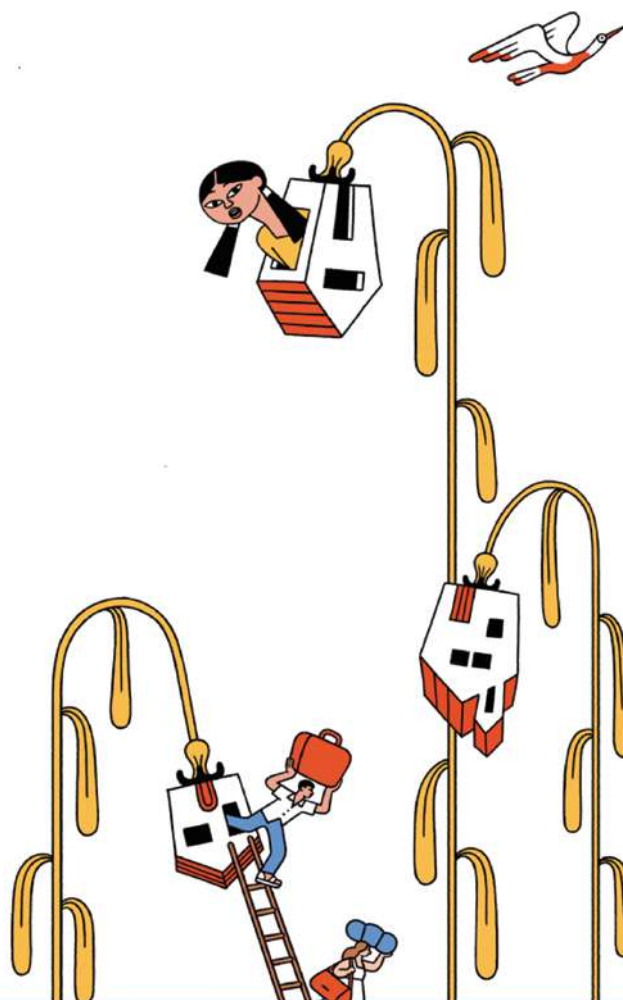
Se segueix una narrativa per exposar sis dels aspectes clau de la migració per qüestions ambientals. Cadascun d'aquests aspectes es recull a 7 roll up on es combinen les il·lustracions amb petits textos explicatius.

00. Descripció i crèdits de l'exposició

1. La migració per motius ambientals.
2. Causes de la degradació ambiental.
3. Conseqüències sobre la vida de les persones.
4. Més perill per a persones defensores del medi ambient.
5. Accions contra la degradació ambiental.
6. Cal canviar les lleis.

Aquesta exposició és fruit de la col·laboració entre l'Institut de Drets Humans de Catalunya i Entrepobles, pel que comptem amb el cofinançament de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament. Posteriorment des de Herriarte es va elaborar la versió a l'euskera i castellà amb la col·laboració d'Ongi Etorri Errefuxiatuak, Ekologistak Martxan i la Meatzaldea Bizirik Ekologista Taldea de Muskiz (Biscaia), que es va presentar aquest mes d'octubre passat al Centre Cultural Santa Clara de Portugalete i a la Kultur Etxea de Muskiz.

L'exposició està disponible per a ús d'organitzacions i institucions en espais públics i privats. Per sol·licitar el préstec, podeu contactar amb educacio@entrepobles.org, indicant les dates i l'espai on es preveu organitzar l'exposició. 📍

Ressenya trobada

Ens plantem

Jordi Rubió · *Entrepobles*

El mes d'octubre passat, va tenir lloc a la vila gallega d'Allariz, Ourense, la II trobada del moviment **Ens Plantem** que va reunir més de 200 persones i unes 50 organitzacions de tot l'estat espanyol.

Ens Plantem, és un moviment en construcció format per una gran diversitat de persones i organitzacions de l'àmbit alimentari, ecològic, agrari, científic, acadèmic, activista i climàtic entre d'altres. És des d'aquesta diversitat que es decideix actuar per reclamar i impulsar solucions davant de l'actual situació de precarietat del sector agrari, alimentari i del medi rural.

La trobada ha servit per construir una agenda col·lectiva per al proper any, denunciar els impactes territorials de l'agricultura i ramaderia industrials, formar-nos en comunicació de guerrilla i acció directa no violenta, mapejar les lluites i conflictes per territoris i proposar un model de governança amb el que funcionar.

De moment hi ha una assemblea mensual en funcionament, i un grup formiga que fa la feina més operativa. Es volen activar diversos grups de treball, com el de governança, comunicació-acció, així com comitès locals que, a part d'organitzar la trobada anual, puguin articular el moviment als territoris, teixint xarxes i compartint aprenentatges.

L'últim dia de la trobada es va organitzar la ruta "Una altra Límia és possible", comarca veïna d'Allariz, on es pateixen les conseqüències de la ramaderia i l'agricultura industrials. Es va començar a la llacuna d'Antela, espai de gran valor eco-

lògic i actualment seca per l'activitat agroindustrial, finalitzant a Puente Liñares, on es va posar èmfasi en el grau de contaminació de l'aigua d'aquest riu per nitrats i es va explicar el resultat d'elevat la denúncia les institucions europees que han constatat l'existència de pràctiques il·legals a la comarca.

A través de les accions de formació, debat, denúncia i reivindicació desenvolupades, hem aconseguit des d'allò col·lectiu ampliar i enfortir el moviment per la Sobirania Alimentària amb què avançar cap a un model de producció agroecològica basat en l'agricultura i ramaderia familiar.

Com Entrepobles hem estat acompanyant la Plataforma Rural des dels seus inicis, un referent estatal en defensa de la sobirania alimentària i membre de la *Vía Campesina*. Ja fa anys que constatem la dificultat per liderar aquest espai per part de les organitzacions camperoles i la inactivitat.

De la mà de Fidel Garcia-B. amb l'acompanyament de Núria Pasqual, hem pogut fer seguiment al naixement de **Ens Plantem** i ens toca decidir el paper actiu que volem i podem mantenir per fer créixer aquest moviment. 🌱

ENS POTS TROBAR A

ANDALUSIA

- C/ José Mª Moreno Galván, 18, Bl.K - 2° B
41003 Sevilla · T. 616 564 551
- ✉ ep.andalucia@entrepueblos.org
- 📘 Entrepueblos Andalucía

ASTÚRIES

- ✉ ep.asturies@entrepueblos.org

CASTELLA-LA MANXA

- ✉ ep.castillalamancha@entrepueblos.org

CASTELLA I LLEÓ

- ✉ ep.valladolid@entrepueblos.org
- ✉ ep.burgos@entrepueblos.org
- ✉ ep.zamora@entrepueblos.org
- ✉ ep.cyl@entrepueblos.org
- 🌐 entrepueblosvalladolid.wordpress.com
- 📘 entrepueblosencastillayleon
- 🐦 @EntrepueblosV

CATALUNYA

- C/ August 21, entl. 1a · 43003 Tarragona
- C/ Raiers 13 · 25500 La Pobra de Segur (Lleida)
- Carrer d'en Blanco, 73, piso 1
08028 Barcelona
- ✉ penedes@entrepobles.org
- 🌐 entrepoblespenedes.wordpress.com
- 🐦 @EntrePobles_Tgn
- 📘 EntrePobles-Camp-de-Tarragona
- 📘 EntrepoblesPenedes

COMUNITAT DE MADRID

- ✉ ep.madrid@entrepueblos.org
- 📘 EntrepueblosMadrid

EUSKAL HERRIA

- ✉ herriarte@herriarte.org

ILLES BALEARS

- C/ Carme, 6 · 07701 Maó (Menorca)
- ✉ mallorca@entrepobles.org
- 📘 EntrePobles-Mallorca

PAÍS VALENCIÀ

- C/ Sant Isidre 9 · 03803 Alcoi
- C/ Venezuela 1 · 03610 Petrer
- Paratge Sant Josep. C. Pipa 7
12600 Vall d'Uixó (Castelló)
- C/ Lepant 7 · 03201 Elx
- ✉ paisvalencia@entrepobles.org
- ✉ alacant@entrepobles.org
- 📘 EntrepoblesPaísValencia

REGIÓ DE MURCIA

- ✉ marcuba3@gmail.com

APORTACIONS ECONÒMIQUES

IBAN (ES05) Triodos Bank (1491) Oficina (0001) Núm. c.c. (21-3000079938) • Avinguda Diagonal, 418, 08037 Barcelona

EntrePobles - BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sol·licitud d'ingrés com a soci/sòcia

Nom i cognoms

NIF *

Data de naixement

Adreça

C.P. Població

Telèfon Professió

Adreça electrònica

Quota anual 77 e ó e

Si tens dificultats econòmiques posa't en contacte per flexibilitzar la teva aportació.

EntrePobles recomana fixar-la en el 0,7% del salari.

Ordre de pagament per a l'entitat bancària

Banc / Caixa

NÚMERO DE COMPTE - IBAN									
IBAN	ENTITAT	SUCURSAL	D.C.	NÚM. CUENTA					

Sol·licito que fins nou avis, carreguin al meu compte o llibreta els rebuts que periòdicament els presentarà a nom meu **EntrePobles**

Nom i cognoms

Adreça

C.P. Població

Firma

*NIF imprescindible per a desgravament en l'IRPF.

Avis legal: De conformitat amb el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell de 27 d'abril de 2016 ("RGPD"), l'associació EntrePobles/Entrepobles/Entrepobos/Herriarte es fa responsable i garanteix la confidencialitat i seguretat en el tractament de les dades de caràcter personal, que s'utilitzaran únicament per poder formalitzar la inscripció i rebre la informació com a soci/a, i no se cediran a tercers en cap cas. Es pot exercir el dret d'accés, rectificació, supressió, portabilitat, limitació i/o oposició al tractament, mitjançant la nostra adreça postal (Carrer d'en Blanco, 73, 1r pis · 08028 Barcelona).